

Axel Kristensen: Men selv om vi skulle have fået det, er det vel så sent, at det er svært at få det med i det arbejde, vi skal gøre.

Endvidere anvendte det ærede medlem hr. Hans Rasmussen arbejdsmarkedets parters beretning om efterløn. Denne har vi andre kun et ganske kort uddrag af, vi har ikke hele beretningen.

Den højtærede statsminister brugte i sin tale her i tinget i mandags udtrykket „vor anstrengte økonomi, situationen med prisstigninger og valutavanskeligheder“, som begrundelse for det store lovkompleks, vi nu skal behandle. Det må være rimeligt, inden man går til drøftelse af de foreslåede midler mod de økonomiske svagheder — altså de foreliggende lovforslag — at tage et overblik over den tid, der ligger forud, for at klarlægge årsagerne til de uheldige tilstande og følge heraf.

Det skal da først slås fast, at den forbedring, der skete i varebytteforholdet fra midten af 1957, bragte Danmarks økonomi ind under gode vilkår, der rigtigt udnyttet burde have givet en betydelig fremgang og stabilitet. Det, der dengang skete, var jo, at priserne på, hvad vi købte, faldt stærkt i forhold til priserne på, hvad vi skulle sælge ude i verden. Hver gang varebytteforholdene ændredes et point til gunst for os, gav det en valutaforbedring på 100 mill. kr. årligt. Følgen heraf var, at vor valutabeholdning voksede, således at den ved udgangen af 1957 var 372 millioner, ved udgangen af 1958 1.160 millioner, ved udgangen af 1959 1.530 millioner, ved udgangen af 1960 1.402 millioner og ved udgangen af 1961 1.214 millioner.

Ved denne forbedring i vor valutariske stilling fik vi samtidig en mulighed for en langt bedre beskæftigelse end hidtil, hvor vi havde kørt med en arbejdsløshed på omkring 10-11 pct. Ved bedømmelsen af denne udvikling må det erindres, at de arbejdsløse jo ikke stod uden forbrug; man kan vel regne med, at deres forbrug har ligget oppe omkring 80 pct. af det normale forbrug. Derfor betød de beskæftigelsesmuligheder, som den forbedrede valutastilling gav, en betydelig produktionsforøgelse ud over det forbrug, der ville være normalt med den daværende levestandard, og dermed en stor mulighed for forøget op-

sparing og investering, idet dette produktionsoverskud jo kunne ledes ind i investeringer i stedet for i forbrug. Disse investeringer var stærkt påkrævede, fordi man i perioden indtil 1957 ikke havde fået tilstrækkelig opsparing og derfor heller ikke tilstrækkelig forbedring af vort produktionsapparat, således at produktivitet og beskæftigelse var steget væsentligt mindre i Danmark end i mange andre lande.

Det er klart, at det, at de arbejdsløse kom i arbejde, gav en stor produktionsstigning. Det er også naturligt, at en stor produktionsstigning har givet større udenrigshandel og større eksport, idet vor evne til at konkurrere på eksporten meget ofte vil være betinget af en god økonomisk situation herhjemme. Der var derfor virkelig mulighed for, at regeringen kunne love — og holde, hvad den sagde til befolkningen i 1960 — at den ville gøre gode tider bedre.

Hvis man derefter ser på, hvordan tilstanden nu er blevet, må man med dyb beklagelse sige, at disse muligheder blev ikke udnyttet; ellers ville vi ikke have stået i den situation, vi står i i dag.

Den højtærede statsministers ord, som jeg før citerede, viser klart, at hele udviklingen har været forkert. Dette fremgår af mange ting. Igennem de sidste fire år har lønstigningen i Danmark været på 40 pct., hvorimod produktivitetsstigningen vel ligger på under det halve heraf, og prisstigningen har ligget på ca. 20 pct. Hvis der foretages en sammenligning med udlandet, vil denne sammenligning falde ud til ugunst for os. Et land som Tyskland har haft en noget større lønstigning end Danmark, men samtidig haft en lavere prisstigning, hvilket må betyde en sådan produktivitetsstigning, at den har kunnet dække en væsentlig del af lønstigningen. Det er helt klart, at en sådan løn- og prisstigning og en lav produktivitetsstigning har stillet os langt ugunstigere ved salg ude i verden, end det var nødvendigt. Jeg nævnedes før valutaudviklingen indtil 1962, men siden har den været overordentlig ugunstig. Vor valutabeholdning var ultimo 1962 654 mill. kr. til trods for, at vi har optaget lån på 900 mill. kr. i det samme år.

Ud over de overenskomstmæssige stigninger, der normalt har været større, end